

ju.remissvar@regeringskansliet.se
ju.L4@regeringskansliet.se

Remissvar Polisiär beredskap i fred, kris och krig (SOU 2025:57)

Plikt- och provningsverket svarar utifrån myndighetens uppdrag och lämnar följande synpunkter på kapitel 8 En polisiär förstärkningsresurs.

8.6 Utredningens överväganden och förslag om inrättande av en polisiär förstärkningsresurs

Det är olyckligt att utredningen saknat underlag för att dra slutsatser om hur polisens personalbehov kan komma att förändras vid fredstida kriser eller i händelse av höjd beredskap och krig.

MSB har i redovisningen av Utvecklingen av totalförsvaret 2025–2030 (MSB 2025–08877) beskrivit hur olika samhällsfunktioner kommer att påverkas. Plikt- och provningsverket bedömer utifrån MSB:s beskrivning att polisens behov av tillkommande resurser i vart fall är omfattande. Plikt- och provningsverket delar inte utredningens uppfattning att alla resurspoliser behöver ha polismans befogenhet. Enligt Plikt- och provningsverket torde det finnas arbetsuppgifter såsom skydd och bevakning, gränsbevakning, dirigeringsav trafik, polisresurs vid utrymning och inkvartering under höjd beredskap. En sådan förstärkningsresurs, som stående under befäl, frigör andra resurser för Polismyndighetens övriga uppdrag. Denna förstärkningsresurs kan skapas genom att den totalförsvarspliktige efter genomgången mönstring skrivs in till grundutbildning med civilplikt under ca 6 månader. Civilpliktsutbildad reservpolis skulle innebära en reell personalförstärkning för verksamhet under höjd beredskap.

8.6.2 Hur ska resursen bemannas?

Plikt- och provningsverket instämmer i utredningens förslag om att reservpoliser ska få kallas in till krigs- och beredskapstjänstgöring. Plikt- och provningsverket delar också uppfattningen om att de som tidigare innehaft anställning som polisman och inte är ianspråktaga av annan organisation i totalförsvaret kan utgöra en förstärkning. Plikt- och provningsverket vill dock påpeka att polismän som lämnar polismyndigheten ofta gör det till en annan totalförsvarsviktig organisation.

Plikt- och provningsverket anser inte att polisstudenter bör skrivas in med civilplikt, dessa elever utgör den naturliga förstärkningen inom Polismyndigheten och skriver man in dessa som reservpoliser och använder dem i funktionen under höjd beredskap och krig finns risken att det på sikt kommer saknas nyutbildade poliser. Dessa elever bör genomgå hela utbildningen för att därefter ingå i Polismyndighetens krigsorganisation. Att som utredningen

föreslår, skriva in personer som genomgår grundutbildning till polisman (polisstudenter) som civilpliktiga är enligt vår mening ingen egentlig personalförstärkning. Dessa kommer ändå att vara tillgängliga inom kort och dessutom är en förhållandevis stor del av polisstudenterna redan ianspråktaga som värnpliktiga hos Försvarsmakten eftersom utbildningen till polis inte är slutförd.

Enligt disponibilitetskontroller mot polisutbildningens utbildningsstarter höstterminen 2024 och vårterminen 2025 är 16 respektive 18 procent av studenterna ianspråktaga som värnpliktiga. Så länge polisutbildningen inte är klar anser vi inte att det finns skäl för att häva deras inskrivning för värnplikt (se nedan resonemang avseende bemanning av en krigsorganisation).

Däremot anser Plikt- och prövningsverket att utredningens förslag om att tillvarata tidigare polisers kompetens, dvs de som yrkesväxlat eller gått i pension, är rimligt. Att via en annan utredning än mönstring skriva in dem för civilplikt och krigsplacera dem i Polismyndigheten är en reell resursförstärkning. Detta är den väg man valt att gå exempelvis när det gäller civilplikt inom den kommunala räddningstjänsten. I detta fall handlar det om individer som redan har en adekvat utbildning och som direkt kan krigsplaceras i den aktuella verksamheten.

Bemanning av en krigsorganisation

För att kunna bygga en krigsorganisation och bemanna denna krävs att den bemanningsansvariga organisationen genomför ett strukturerat arbete. En individ ska tjänstgöra på den plats där denne gör störst nytta för totalförsvaret och ingen individ ska behöva ställas inför en krigsuppgift som denne inte är utbildad för att kunna hantera. Nedan beskrivs hur Plikt- och prövningsverket ser att detta arbete steg för steg bör genomföras.

Analysera verksamheten

Det första steget i att bygga en krigsorganisation är att analysera och definiera vilken verksamhet som skall bedrivas. Finns det några tillkommande uppgifter? Finns det verksamhet som kommer att utökas? Finns det verksamhet som inte behöver bedrivas eller som kommer att minska i omfattning? Utan en ordentlig analys av sina uppgifter kommer följande steg att sakna relevant grund.

Behovsätta en krigsorganisation

När detta är gjort är nästa steg att utifrån behovet för verksamheten skapa en krigsorganisation. Om denna skiljer sig från den fredstida organisationen eller ej kan variera mellan olika organisationer. I krigsorganisationen definieras bland annat personalbehovet, alltså vilka kompetenser och hur många av dessa som behövs. I detta skede bör både den snabba omställningen som är nödvändig vid ett beredskapslarm och den uthållighet som krävs beaktas. Det kommer i krigsorganisationen, precis som i den fredstida organisationen, finnas behov av reserver för att täcka bortfall. Både för personal som av olika anledningar tillfälligt inte är tjänstbara, men man kan heller inte blunda för att det i en eventuell krigssituation kan

komma att avlida individer som behöver ersättas. Att verksamhet behöver bedrivas under störda förhållanden, med annan eller bristfällig utrustning/lokaler kan också föranleda ett större personalbehov.

Bemanna en krigsorganisation

När behovet i krigsorganisationen är definierat behöver den bemannas. Bemanningen bör i första hand ske med personer som är anställda i verksamheten. Dessa är krigsorganisationens främsta resurs. De kan verksamheten, har lokalkännedom och är direkt gripbara för utbildning och övning i fredstid. För att säkerställa att de anställda som behövs i krigsorganisationen fortsatt finns till organisationens förfogande efter ett beredskapslarm och att de inställer sig bör arbetsgivaren därför säkra resurserna genom att krigsplacera dem. Krigsplaceringarna registreras hos Plikt- och prövningsverket och meddelas den enskilde av arbetsgivaren. Arbetsgivaren kan tilldela andra uppgifter till personal som är anställd i verksamheter som inte behöver bedrivas eller som minskar i omfattning under höjd beredskap i syfte att förstärka de kritiska eller tillkommande uppgifterna. Genom att personalplaneringen sker i fredstid kan den tillkommande personalen utbildas och övas i sin krigsbefattning.

Om det fortfarande finns behov av personalförstärkningar i krigsorganisationen kan det inom Polismyndigheten vara aktuellt med civilplikt. Civilplikten är den del av totalförsvarsplikten som jämte värnplikten skulle kunna användas för att täcka personalbehovet då den allmänna tjänsteplikten inte räcker till. Det är alltså fråga om en förstärkning i numerär, något som vi menar är helt nödvändigt om Polisen ska ha möjlighet att fortsätta lösa sina uppgifter även under höjd beredskap och krig

Beredning och beslut

I den slutliga handläggningen av detta ärende har deltagit stabschefen Mikael Sundell, avdelningscheferna Annika Fahlvik, Bengt Forssten och Marcus Hammarnäs, tillförordnad avdelningschef Daniel Eklund, ekonomichef Åsa Blom och tillförordnad kommunikationschef Per Andersen Helseth. Generaldirektören Peter Göthe har beslutat efter föredragning av chefsjuristen Johan Rådman.

Karlstad, datum som ovan

Peter Göthe
Generaldirektör

Johan Rådman
Chefsjurist